

рівня розвитку показників прогностичних умінь. Разом з тим, високий рівень у молодших школярів з інтелектуальними порушеннями після експерименту за жодним із показників так і не з'явився.

Література

1. Дмитрієва І. В., Одинченко Л. К., Іваненко А. С. Розвиток особистісно-естетичних якостей в учнів із порушеннями інтелектуального розвитку у спеціальних закладах освіти та закладах освіти з інклюзивним навчанням. *Inclusion and Diversity*. 2024. № 4. С. 9–14.

2. Ужченко І. Ю., Кукса Е. В. Формування прогнозування у молодших школярів із інтелектуальною недостатністю засобами комп'ютерних технологій. *Науковий часопис НПУ імені М. П. Драгоманова. Серія 19 : Корекційна педагогіка та спеціальна психологія*. 2013. № 24. С. 247–253.

DOI <https://doi.org/10.36059/978-966-397-553-5-25>

ДІАГНОСТИКА РІВНЯ СФОРМОВАНОСТІ КОМПОНЕНТІВ ПСИХОЛОГІЧНОЇ ГОТОВНОСТІ ДО ШКІЛЬНОГО НАВЧАННЯ У ДІТЕЙ СТАРШОГО ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ ІЗ ЗАГАЛЬНИМ НЕДОРОЗВИТКОМ МОВЛЕННЯ

Зень Галина Степанівна

*здобувачка другого (магістерського) рівня вищої освіти
кафедри дошкільної педагогіки і психології та спеціальної освіти
імені проф. Т.І. Поніманської
Рівненський державний гуманітарний університет
м. Рівне, Україна*

Козлюк Ольга Андріївна

*кандидат педагогічних наук,
доцент кафедри дошкільної педагогіки і психології та спеціальної
освіти імені проф. Т.І. Поніманської
Рівненський державний гуманітарний університет
м. Рівне, Україна*

Постановка актуальності проблеми. Перехід від дошкільної освіти до шкільного навчання є складним та вразливим для дітей з загальним недорозвитком мовлення. А успішний початок навчання дітей із ЗНМ

у школі можливий лише за умов цілеспрямованої, систематичної підготовки.

Аналіз досліджень. Підготовка дітей старшого дошкільного віку до навчання у школі в педагогічному аспекті на сучасному етапі досліджується низкою вчених (Л. Артемова, Е. Вільчковський, І. Карабасва, Т. Піроженко, Л. Соловійова, О. Хартман та ін.) [2].

Особливості готовності до шкільного навчання у дітей з ЗНМ прямо чи опосередковано піднімаються у працях (Н. Голуб, Ю. Рібцун, Л. Трофименко, М. Шеремет та ін.)

Мета – висвітлити результати діагностики сформованості компонентів психологічної готовності до шкільного навчання у дітей старшого дошкільного віку із загальним недорозвитком мовлення з подальшим визначенням напрямів корекційно-розвиткової роботи.

Вклад основного матеріалу. Особливості психічного розвитку дітей дошкільного віку із загальним недорозвитком мовлення свідчать про недостатню сформованість у них компонентів психологічної готовності до навчання, серед яких найбільш критичними є окремі особливості психічних процесів, обмежений запас знань і уявлень про довкілля, слабка мотивація, труднощі в спілкуванні, труднощі у розвитку моторної сфери, а також порушення емоційно-вольової та особистісної сфери. Усе це може призвести до значних труднощів у процесі подальшого навчання в школі [2].

З огляду на це підготовка дітей дошкільного віку з загальним недорозвитком мовлення до шкільного навчання є важливим завданням дошкільної освіти, яке потребує залучення різних фахівців, у тому числі логопедів закладів дошкільної освіти, яким варто пам'ятати, що діти цієї категорії потребують не лише логопедичного впливу, а передусім корекції порушень психічного розвитку [3].

Корекційно-розвиткова робота має бути спрямована на формування основних компонентів психологічної готовності до навчання, які потрібні для успішного досвіду навчальної діяльності. На думку психологів та педагогів такими компонентами є: достатній рівень емоційно-вольової, розумової та мотиваційної готовності до навчання в школі. Таким чином, робота фахівців повинна бути спрямована на розвиток вказаних сфер та формування необхідних навичок та умінь у цих напрямках у дітей дошкільного віку із загальним недорозвитком мовлення [1].

Метою проведення констатувального експерименту була діагностика рівнів сформованості компонентів психологічної готовності до шкільного навчання у дітей старшого дошкільного віку із загальним недорозвитком мовлення.

Було визначено критерії сформованості компонентів психологічної готовності до шкільного навчання у дітей старшого дошкільного віку із загальним недорозвитком мовлення: емоційно-вольовий; інтелектуальний; мотиваційний.

Використовувався комплекс діагностичних методів: аналіз мовних карт, бесіда, спостереження; методики, що дозволяють визначити рівень емоційно-вольової регуляції (методика «Пройди лабіринт»); рівень розумового розвитку (розповідь дітей за серією сюжетних картинок, методика «Четвертий зайвий», методика «Еталони»); рівень мотиваційної готовності (бесіда виявлення переважаючих мотивів навчання).

Результати рівнів сформованості компонентів психологічної готовності до школи дітей старшого дошкільного віку з загальним недорозвитком мовлення за емоційно-вольовим критерієм свідчать про те, що діти цього віку з ЗНМ в обох групах показали переважно низький та середній рівень сформованості готовності до шкільного навчання. Так, 58,5% дітей ЕГ та 50,2% опитаних КГ засвідчили низький рівень сформованості емоційно-вольової готовності до шкільного навчання; у 33,2% дітей ЕГ та 41,5% вихованців КГ зафіксовано середній рівень сформованості готовності до шкільного навчання за емоційно-вольовим критерієм. І лише 8,3% дітей ЕГ і КГ виявили високий рівень сформованості готовності до шкільного навчання за емоційно-вольовим критерієм.

Результати рівнів сформованості компонентів психологічної готовності до школи дітей старшого дошкільного віку з загальним недорозвитком мовлення за інтелектуальним критерієм свідчать про те, що діти старшого дошкільного віку з ЗНМ в обох групах досягли в основному низького та середнього рівня сформованості готовності до шкільного навчання. Так, 75,1% дітей ЕГ та 66,8% респондентів КГ засвідчили низький рівень сформованості інтелектуальної готовності до шкільного навчання; у 24,9% дітей ЕГ та КГ зафіксовано середній рівень сформованості готовності до шкільного навчання за інтелектуальним критерієм.

І лише 8,3% дітей КГ виявили високий рівень сформованості готовності до шкільного навчання за інтелектуальним критерієм. В експериментальній групі на констатувальному етапі експерименту не було виявлено жодної дитини з високим рівнем інтелектуальної готовності до школи.

Результати рівнів сформованості компонентів психологічної готовності до школи дітей старшого дошкільного віку з загальним недорозвитком мовлення за мотиваційним критерієм свідчать про те, що діти старшого дошкільного віку з ЗНМ в обох групах також

продемонстрували низький та середній рівні сформованості готовності до шкільного навчання.

Так, 75,1% дітей ЕГ та 66,8% опитаних КГ засвідчили низький рівень сформованості мотиваційної готовності до шкільного навчання; у 24,9% дітей ЕГ та 33,2% вихованців КГ зафіксовано середній рівень сформованості готовності до шкільного навчання за мотиваційним критерієм. В обох групах не було виявлено жодної дитини з високим рівнем емоційної готовності до шкільного навчання.

Констатувальний етап експерименту засвідчив, що переважна більшість дітей старшого дошкільного віку з ЗНМ мають низький та середній рівень сформованості компонентів психологічної готовності до шкільного навчання. Так, 69,5% дітей ЕГ та 61,3% опитаних КГ продемонстрували низький рівень сформованості компонентів психологічної готовності до шкільного навчання; у 27,7% дітей ЕГ та 33,2% вихованців КГ зафіксовано середній рівень сформованості компонентів психологічної готовності до шкільного навчання. І лише 2,8% дітей ЕГ і 5,5% вихованців КГ виявили високий рівень сформованості компонентів психологічної готовності до шкільного навчання.

Отримані в процесі констатувального експерименту результати дозволили окреслити напрями корекційно-розвиткової роботи, метою якої є формування психологічної готовності до навчання дітей дошкільного віку із загальним недорозвитком мовлення, а саме: розвиток рівня емоційно-вольової готовності (розвиток вміння приймати навчальне завдання та дотримуватися його в процесі), мотиваційної готовності (підвищення самооцінки, формування внутрішньої позиції школяра та навчального мотиву), розвитку пізнавальної сфери (розумової готовності).

Висновки. Таким чином, результати констатувального етапу дослідження підтверджують необхідність системної корекційно-розвиткової роботи з дітьми старшого дошкільного віку із загальним недорозвитком мовлення, спрямованої на підвищення рівня їх емоційно-вольової, інтелектуальної та мотиваційної готовності до навчання у школі. Ефективна реалізація цього завдання можлива за умови тісної взаємодії логопеда, вихователя, психолога та батьків.

Література

1. Голуб Н. М. Підготовка дітей із ЗНМ до навчання у школі. *Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології*. 2015. № 7 (51). С. 343–351.

2. Зень Г. С., Козлюк О. А. Готовність до навчання в школі дітей старшого дошкільного віку з ЗНМ: теоретичний аспект. *Наука, освіта,*

суспільство очима молодих : матеріали XVIII Міжнародної науково-практичної конференції здобувачів вищої освіти і молодих науковців. Рівне : РВВ РДГУ, 2025. С. 63–65.

3. Савлук К. О., Максимець С. М. Роль інтерактивних методів у формуванні зв'язного усного мовлення у першокласників із загальним недорозвиненням мовлення. *Актуальні питання розвитку особистості: сучасність, інновації, перспективи: збірник наукових праць за матеріалами III міжнародної науково-практичної конференції* (м. Житомир, 3 квітня 2025 року) / ред. колегія: Л. Котлова, Л. Бутузова, С. Максимець / МОН України, Житомирський державний університет імені Івана Франка, соціально-психологічний факультет. Житомир, вид-во ЖДУ імені Івана Франка, 2025. С. 569–572.

DOI <https://doi.org/10.36059/978-966-397-553-5-26>

АНАЛІЗ МЕТОДИК КОРЕКЦІЇ ЗАЙКАННЯ У ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ

Казакова Ірина Олександрівна

*здобувачка освітнього ступеня магістра
кафедри спеціальної та інклюзивної освіти
Навчально-науковий інститут фізичної культури,
спорту та реабілітації*

*Державний заклад «Південноукраїнський національний педагогічний
університет імені К. Д. Ушинського»
м. Одеса, Україна*

Постановка проблеми. Зайкання є одним із найскладніших порушень мовлення, що суттєво впливає на розвиток дитини та її соціальну адаптацію. Раннє виявлення та своєчасна корекція є ключовими для подолання зайкання та запобігання його фіксації, оскільки несприятливий прогноз може призвести до формування стійких вторинних психологічних відхилень, таких як логофобія, замкнутість, тривожність, що негативно позначається на якості життя дитини в цілому [2, с. 136].

Проблема корекції зайкуватості є предметом дослідження в багатьох галузях, які пропонують широкий спектр методик та умовно поділяються на традиційні та альтернативні. Незважаючи на значні наукові досягнення у вивченні етіології та патогенезу зайкання,